

KONKURS OJCZYZNY POLSZCZYZNY 2015

Konkurs językowy dla uczniów szkół podstawowych – etap II

O przyjaźni

Czas pracy: 90 minut

Maksymalna liczba punktów: 40

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
data

.....
nazwa szkoły

Przeczytaj uważnie teksty i zadania. W każdym z zadań zamkniętych wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją kółkiem. W zadaniach otwartych odpowiedzi zapisz starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

TEKST I

O przyjaźni

1. Przyjaźń

Czy wiecie, że 5 sierpnia jest obchodzony Międzynarodowy Dzień Przyjaźni? Dlaczego? Bo przyjaźń jest nie mniej ważna dla człowieka niż miłość.

Czy naprawdę potrzebujemy przyjaciół? Tak, i to bardzo. Dążenie do nawiązywania przyjaźni jest zakodowane w naszym mózgu. Gatunek ludzki jest wręcz od przyjaźni uzależniony.

2. Samotność boli

Naukowcy stwierdzili, że osoby mające słaby kontakt z innymi gorzej radzą sobie w codziennym życiu niż te, które otaczają się przyjaciółmi. Przyjaciele są bowiem nieocenionym źródłem wsparcia. Znają nas i z reguły wiedzą, czego nam trzeba, kiedy jesteśmy w biedzie, co nas ucieszy, pomogą stanąć na nogi. Nie oceniają, a jednocześnie potrafią z życzliwością pokazać, kiedy musimy wziąć się w garść, coś w naszym życiu zmienić. Są opracowania sugerujące, że bycie samotnym szkodzi nam bardziej niż brak ruchu czy otyłość. Brak przyjaciół wywołuje w ciele reakcje podobne do tych odczuwanych podczas bólu fizycznego.

3. Ochronić kuzyna

Jak wyszukujemy przyjaciół? Często dzieje się to, zanim jeszcze w ogóle się do nas odezwą. Amerykańscy badacze odkryli, że ci, którzy się przyjaźnią, są do siebie podobni genetycznie w takim stopniu, jakby byli naszymi dalekimi kuzynami. Może dlatego jesteśmy w stanie poświęcić się dla przyjaciela, choć przecież nie łączą nas z nim więzy krwi.

4. Czy istnieje przepis na przyjaźń?

Jeden uniwersalny na pewno nie, ale jest kilka wskazówek, które podsuwają uczeni. Najtrwalsze przyjaźnie zawiera się z ludźmi podobnymi do nas samych. Oprócz podobieństwa genów liczy się sześć innych: wspólny język, zainteresowania, poglądy na świat, poczucie humoru, przynależność do określonej

grupy, poziom wykształcenia. Prawdopodobnie najlepszym prognostykiem, czy ktoś nadaje się na przyjaciela, jest... zamiłowanie do tej samej muzyki.

5. Przyjaciel z podwórka

Przyjaźń zmienia się wraz z wiekiem. Małym dzieciom wystarczy jeden przyjaciel – nie mamy skłonności do zabiegania o większą ich liczbę aż do mniej więcej 20. roku życia. Najsilniejsze i najtrwalsze przyjaźnie zawieramy w późnym wieku nastoletnim. Zapewne z powodu intensywnych odczuć, jakich wtedy doświadczamy, i wielu zmian w naszym życiu.

Kiedy dorastamy, zmieniają się nasze przyjaźnie, bo i my się zmieniamy. Mamy inne zainteresowania, zaczynamy czytać inne książki, zmieniają nam się poglądy, poczucie humoru.

6. Jak wielu przyjaciół możemy mieć?

Według obliczeń Robina Dunbana z uniwersytetu w Oxfordzie, mimo że Facebook pozwala nam na posiadanie 5 tysięcy „przyjaciół”, jesteśmy w stanie utrzymywać kontakt tylko ze 150 - 250. Ale tak naprawdę mamy jedną, dwie osoby, z którymi rozmawiamy prawie codziennie. Kolejne pięć, z którymi kontaktujemy się raz w tygodniu. Następna piętnastka to osoby, do których odzywamy się raz w miesiącu. Z kolejną pięćdziesiątką „łapiemy się” raz na pół roku, a z resztą raz do roku. Osoby, z którymi przez ponad rok nie miewamy kontaktu, często przestajemy postrzegać jako przyjaciół. Wyjątkiem są przyjaźnie z młodości – te mogą odradzać się nawet po wielu latach przerwy.

Najważniejsze jednak – liczy się jakość przyjaciół, nie liczba osób, którymi się otaczamy. Jakość przekłada się bowiem na poczucie szczęścia. Liczba nie.

Na podstawie: Margit Kossobudzka, *Przyjaźń albo śmierć*, „Gazeta Wyborcza” z 5.08.2014.
Anna Dudziuk, *Jak nie tracić przyjaciół*, „Charaktery”, nr 10/2015.

1. Najwięcej argumentów ukazujących korzyści płynące z przyjaźni znajduje się we fragmencie:
A. 1., B. 2., C. 4., D. 6.

2. Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając właściwą odpowiedź.

1.	Tytuły kolejnych fragmentów zapowiadają, o czym będzie w nich mowa.	TAK	NIE
2.	Pytania w tekście ujawniają niewiedzę autora.	TAK	NIE
3.	Tytuły kolejnych fragmentów porządkują tok wypowiedzi.	TAK	NIE
4.	Pytania w tekście mają zainteresować czytelnika.	TAK	NIE

3. Wyliczenie znajduje się we fragmencie:
A. 1., B. 3., C. 4., D. 5.

4. Na to, czy ktoś zostanie naszym przyjacielem, najmocniej może wpłynąć:
A. wiek tej osoby; C. odmienność poglądów;
B. szczęśliwy przypadek; D. podobieństwo genetyczne.

5. Które ze zdań ma charakter metafory?

- A. Przyjaźń jest nie mniej ważna niż miłość.
- B. Przyjaciele są nieocenionym źródłem wsparcia.
- C. Jesteśmy w stanie poświęcić się dla przyjaciela.
- D. Kiedy dorastamy, zmieniają się nasze przyjaźnie.

6. Użyte we fragmencie 2. sformułowanie *stanąć na nogi* znaczy:

- A. przyjąć pozycję wyprostowaną;
- B. spojrzeć z góry na innych;
- C. uporać się z kłopotami;
- D. stać się człowiekiem dorosłym.

7. Dlaczego we fragmencie 6. wyraz *przyjaciół* został umieszczony w cudzysłowie?

.....

8. Dlaczego w zapisie sformułowania *do mniej więcej 20. roku życia* po liczbie 20 postawiono kropkę?

.....

9. Wskaż niepoprawny związek wyrazowy:

- A. pielęgnować przyjaźń;
- B. zabiegać o czyjaś przyjaźń;
- C. uprawiać przyjaźń;
- D. wystawić przyjaźń na próbę.

10. Korzystając z tekstu, oceń prawdziwość zdań podanych w ramce i wskaż właściwą odpowiedź.

Przyjaciele:

1. są z nami spokrewnieni.
2. wiedzą, czego nam potrzeba.
3. odnoszą się do siebie życzliwie.
4. są zdolni do wzajemnych poświęceń.

Prawdziwe są zdania:

- A. tylko 1 i 2;
- B. 1, 2 i 3;
- C. tylko 2 i 3;
- D. 2, 3 i 4.

TEKST II

Ignacy Krasicki

Zajączek jeden młody
 Korzystając z swobody
 Pasł się trawką, ziółkami w polu i ogrodzie,
 Z każdym w zgodzie.
 A że był bardzo grzeczny, rozkoszny i miły,
 Bardzo go inne zwierzęta lubiły.
 I on też, używając wszystkiego z weselem,
 Wszystkich był przyjacielem.
 Raz gdy wyszedł w świtanie i bujał po łące,
 Słyszy przerażające
 Głosy trąb, psów szczekania, trzask wielki po lesie.
 Stanął... Słucha... Dziwuje się...
 A gdy się coraz zbliżał ów hałas, wrzask srogi,
 Zając w nogi.
 Wspojrzy się poza siebie: aż tu psy i strzelce!
 Strwożon wielce,
 Przecież wypadł na drogę, od psów się oddalił.
 Spotkał konia, prosi go, iżby się użalił:
 „Weź mnie na grzbiet i unieś!” Koń na to: „Nie mogę,
 Ale od innych będziesz miał pewną załogę¹”.

Przyjaciele

Jakoż wół się nadarzył. „Ratuj, przyjacielu!”
 Wół na to: „Takich jak ja zapewne niewiele
 Znajdziesz, ale poczekaj i ukryj się w trawie,
 Jałowica mnie czeka, niedługo zabawię.
 A tymczasem masz kozła, co ci dopomoże”.
 Kozieł: „Żal mi cię, nieboże!
 Ale ci grzbietu nie dam, twardy, nie dogodzi:
 Oto wełniasta owca niedaleko chodzi,
 Będzie ci miętko siedzieć”. Owca rzecze:
 „Ja nie przeczę,
 Ale choć cię uniosę pomiędzy manowce,
 Psy dogonią i zjedzą zająca i owcę.
 Udaj się do cielęcia, które się tu pasie”.
 „Jak ja ciebie mam wziąć na się,
 Kiedy starsi nie wzięli?” – cielę na to rzekło
 I uciekło.
 Gdy więc wszystkie sposoby ratunku upadły,
 Wśród serdecznych przyjaciół psy zająca zjadły.

¹załoga – pomoc, obronaŹródło: Ignacy Krasicki, *Bajki*, oprac. Zbigniew Goliński, Kraków, 1975.

11. Sformułuj pouczenie wynikające z tej bajki.

.....

.....

12. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń, zaznaczając TAK albo NIE.

1.	Swoją historię opowiada w bajce zajączek.	TAK	NIE
2.	Morał płynący z tej bajki ma optymistyczną wymowę.	TAK	NIE
3.	Wół był próżnym i zarozumiałym egoistą.	TAK	NIE
4.	Cielę zachowało się wobec zajączka inaczej niż starsze zwierzęta.	TAK	NIE
5.	Twardy grzbiet był dla kozła wygodną wymówką.	TAK	NIE

13. Ostatni wers bajki wyraża:

- A. podziw dla zwierząt;
B. oskarżenie zwierząt;

- C. zadowolenie z rozwiązania konfliktu;
D. zdziwienie zaistniałą sytuacją.

14. Wypisz z bajki dwa epitety budujące nastrój grozy.

.....

15. Sformułowanie *zając w nogi* jest:

- A. neologizmem,
B. archaizmem,

- C. poetyckim ozdobnikiem,
D. wyrażeniem potocznym.

16. *Ale choć cię uniosę pomiędzy manowce, psy dogonią i zjedzą zająca i owcę.* Z ilu zdań składa się to wypowiedzenie?

- A. 2, B. 3, C. 4, D. 5.

17. Podaj trzy spójniki, którymi można zastąpić wyraz *izby* w zdaniu: ... *prosi go, izby się użalił.*

.....

18. *Stanął ... Słucha ... Dziwuje się ...* Jaką rolę pełnią występujące po tych czasownikach wielokropki?

.....

19. Jaką rolę pełnią w bajce dwukropki, a jaką cudzysłowy?

.....

.....

20. Jak rozumiesz sformułowania *strwożon wielce*.

.....

21. Uzasadnij pisownię *ż* w wyrazie *strwożon*.

.....

22. Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiedni przykład rymujących się wyrazów albo nazwy rymujących się części mowy.

Lp.	Rymujące się części mowy	Przykład rymujących się wyrazów
1.	rzeczownik z rzeczownikiem
2.	srogi – nogi
3.	przymiotnik z czasownikiem
4.	strzelce – wielce

23. Utwórz wskazane formy od podanych rzeczowników.

owca – dopełniacz liczby mnogiej:

koń – celownik liczby pojedynczej:

cielę – dopełniacz liczby pojedynczej:

koziół – narzędnik liczby pojedynczej:

wół – miejscownik liczby pojedynczej:

24. Podkreśl i popraw wszystkie błędy w tekście.

Tekst z błędami (do podkreślenia)	Poprawki błędów
<p>Uchowaj od takich przyjacieli! – pomyślał Bolek, przeczytając bajkę Ignacego Krasickiego. Czy godzi się tak postępować? Przyjaciele pozostawili zajęczka na pastwę losu i poszły, każdy w swoją stronę. Istne egoiści. Tak się po prostu nie robi! A niby tak jego lubili. Szkoda słów!</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Uwaga! Za niewłaściwe (zbędne) podkreślenia lub poprawki będą odejmowane punkty.

25. WYPRACOWANIE

I właśnie wtedy okazało się, jak dobrze mieć przyjaciela. Opowiedz historię, którą można by zakończyć takim stwierdzeniem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS